

*О.Л. Козерацька,
методист лабораторії
навчально-методичної інформації
КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР*

Зміни в порядку замовлення й видачі документів про загальну середню освіту: практичний аспект

Освіта – це процес, який триває все життя, бо кожного дня ми мусимо вчитися чогось нового, щоб не втратити себе й зв'язок із часом. І, зрозуміло, шкільна освіта – лише перший крок на цьому шляху. Проте шкільна освіта разом із певними знаннями, навичками і сформованими компетенціями надає випускникам документальне підтвердження рівня освіченості – **документ про освіту державного зразка**. Забезпечення документами про освіту випускників закладів загальної середньої освіти Житомирської області є одним із завдань комунального закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради, як регіонального вузла ІВС «ОСВІТА», відповідно до Положення про Вузли державної інформаційно-виробничої системи для інформаційного та документарного забезпечення фізичних і юридичних осіб даними з питань освіти (ІВС «ОСВІТА»), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15.12.2004 № 939, зареєстрованому Міністерстві юстиції України 29.12.2004 за № 1669/10268. Безпосередньо це завдання виконує лабораторія навчально-методичної інформації Житомирського ОІППО.

Цього року в **Порядку замовлення, видачі та обліку документів про освіту державного зразка**, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 10.12.2003 № 811, яким ми керуємося в роботі, відбулися зміни, пов'язані передусім з потребою узгодити його з вимогами оновленого законодавства. Насамперед, міністерство прагнуло узгодити назви документів про освіту з впроваджуваною згідно з Законом України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII) рівневою системою освіти, тому запропонувало концепцію єдиних назв документів: свідоцтв про здобуття **початкової освіти, базової середньої та повної загальної середньої освіти**. Крім того, на виконання ч. 1 ст. 40 Закону України «Про освіту» запровадило виготовлення **документів про освіту шрифтом Брайля**.

Проект наказу було опубліковано на сайті міністерства для громадського обговорення з 24 вересня по 15 жовтня 2018 року. Після чого почався етап практичного втілення визначених змін. Міністерство освіти і науки України затвердило **нові зразки документів про загальну середню освіту, додатків до цих документів і зміни до технічних описів** своїм наказом «Про деякі питання документів про загальну середню освіту» від **16.10.2018 № 1109**, зареєстрованим в Мін'юсті України від 12.11.2018 за № 1279/32731. Наказ набув чинності 18 грудня 2018 року після публікації в Офіційному віснику України (2018 р., № 97, стор. 46, стаття 3211, код акта

92504/2018). Як наслідок, наказом МОН України «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України» від 07.02.2019 № 152 було внесено зміни до наказу від 10.12.2003 № 811.

Що саме змінилося в **Порядку замовлення документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту, видачі та обліку їх карток**. По-перше, заклали у саме визначення документа про освіту норму про обов'язкове їх внесення до Реєстру документів про освіту Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

По-друге, узгодили перелік документів про освіту, на які поширюється порядок:

- свідоцтво про здобуття базової середньої освіти;
- свідоцтво про здобуття базової середньої освіти з відзнакою;
- свідоцтво про здобуття базової середньої освіти (для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку);
- свідоцтво про здобуття повної загальної середньої освіти;
- свідоцтво про здобуття повної загальної середньої освіти (для осіб, нагороджених срібною медаллю «За досягнення у навчанні»;
- свідоцтво про здобуття повної загальної середньої освіти (для осіб, нагороджених золотою медаллю «За високі досягнення у навчанні»).

І відповідним чином змінили назви документів в усіх додатках до Порядку.

По-третє, враховуючи, що технічні описи й зразки документів про загальну середню освіту не містять вимог про відбиток печатки, що достовірність документів про освіту можна перевірити в Єдиній державній електронній базі з питань освіти і що Господарський кодекс України (ст. 58-1) визнає за суб'єктом господарювання право не використовувати печатки, послідовно вилучили з тексту Порядку слова «відбиток печатки», «печатка».

Відтепер на документах про загальну середню освіту стоятиме лише підпис керівника закладу освіти. Щодо цього Міністерство освіти і науки України додатково надало роз'яснення на своєму сайті 05.07.2019 р.: «Школа не зобов'язана ставити свою печатку на документі про освіту, свідоцтва та додатки без печатки є дійсними й приймаються для вступу». Щоб підтвердити право на замовлення документів, заклад освіти також тепер подаватиме лише зразок підпису керівника.

Ще однією важливою зміною в Порядку є вимога **звіряти дані випускників, які подано для замовлення документів про освіту і для реєстрації на участь у зовнішньому незалежному оцінюванні**, щоб уникнути помилок і запобігти ускладненням під час вступної кампанії.

Також в тексті Порядку послідовно замінили слова «навчальний заклад» на «заклад освіти», «професійно-технічний навчальний заклад» на «заклад професійної (професійно-технічної) освіти», «вищий навчальний заклад» на «заклад вищої освіти», узгодивши таким чином з новим Законом України «Про освіту».

Попри те, що на час підготовки та затвердження цих змін процес виготовлення документів про загальну середню освіту, додатків до цих документів і дублікатів документів про загальну середню освіту було призупинено, все ж замовлено, надруковано й видано документи про загальну середню освіту випускникам 2018/19 навчального року вчасно.

Як завжди, цьому передувала ретельна підготовча робота. Було створено базу даних випускників Житомирської області, яка 2018/19 навчального року містила 18 624 анкети. У визначені терміни перевірено й актуалізовано дані реєстру близько 800 закладів загальної середньої освіти Житомирської області. Впродовж року до реєстру внесено понад 200 змін, пов'язаних з реорганізацією закладів загальної середньої освіти чи зміною підпорядкування в зв'язку з утворенням об'єднаних територіальних громад, а також зміною директорів. Протягом року до минулорічних 66 органів управління у сфері освіти різних рівнів, що є замовниками документів, додалося ще 7 об'єднаних територіальних громад: Вільшанська, Глибочицька, Оліївська сільські, Ємільчинська та Любарська селищні, Радомишльська та Чуднівська міські ОТГ. Окрім того, цього року «самостійними» стали ЗЗСО Овруцької міської ОТГ та міста Новограда-Волинського, тобто тепер поряд із органами управління у сфері освіти різних рівнів замовниками документів є більше 60 закладів загальної середньої освіти). Загалом під час підготовки бази випускників і замовлення документів про освіту ми співпрацюємо з понад 130 замовниками (проти 28 ще 4 роки тому).

Для випускників закладів загальної середньої освіти Житомирської області цього року замовлено й отримано 12 238 свідоцтв про здобуття базової середньої освіти, з яких 833 свідоцтва з відзнакою і 110 свідоцтв для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку; 6386 свідоцтв про здобуття повної загальної середньої освіти, з яких 166 – з відзнакою «срібна медаль» і 196 – «золота медаль».

Під час випускної і вступної кампанії передруковано 77 документів (20 свідоцтв про здобуття ПЗСО і 57 свідоцтв про здобуття БСО), з них через помилки в іменах, по батькові, прізвищах – 36 документів, через додану відзнаку – 41.

Найчастіше в замовленнях припускалися таких помилок:

- в іменах і по батькові з апострофом

Було	Потрібно (відповідно до паспорта)
<u>В'</u> ячеслав	<u>В</u> ячеслав
<u>В'</u> ячеславівна	<u>В</u> ячеславівна
<u>В</u> ячеславович	<u>В'</u> ячеславович

- у написанні ПІБ з літерами *е/є*

<u>Є</u> вгеній	<u>Є</u> вгеній
<u>Є</u> лизавета	<u>Є</u> лизавета
<u>Є</u> дуардович	<u>Є</u> дуардович
Багр <u>є</u> єв	Багр <u>є</u> єв

- у варіантних формах імен і по батькові

Євген <u>і</u> вна	Євген <u>і</u> вна
Євген	Євген <u>і</u>
Дмитр <u>о</u> вич	Дмитр <u>і</u> ювич
Дмитр <u>і</u> вна	Дмитр <u>і</u> вна
Дмитро	Дмитр <u>і</u>

Щоб уникнути подібних помилок, рекомендуємо звіряти дані випускників із особистими документами – свідоцтвами про народження та паспортами.

Уважність сприятиме зменшенню кількості таких помилок:

Було	Потрібно
Микола	Микита
Ірина	Марина
Вячеславович	Станіславович
Петрович	Сергійович
Олексійович	Олександрович
Вікторівна	Валентинівна
А <u>д</u> нр <u>і</u> ювич	А <u>н</u> др <u>і</u> ювич
О <u>р</u> гизко	О <u>г</u> р <u>і</u> зко
Костюченко	Кос <u>ю</u> ченко
Волошина	Волошин
Карпанцало	Карпанцано
Майстерно	Майстренко
Шкурлатіаська	Шкурлатівська
Мос <u>і</u> йчук	Мос <u>є</u> йчук
Черни <u>щ</u> ук	Черни <u>щ</u> ук

Було	Потрібно
Яро <u>ш</u> ук	Яро <u>ш</u> ук

Аналізуючи перебіг цьогорічної кампанії із замовлення й отримання документів про освіту, узагальнимо, що для успішної роботи, особливо в умовах змін у нормативних документах і децентралізації, що триває, коли кількість замовлених документів переважно та сама, а кількість замовників документів зростає, потрібна злагодженість усіх ланок: директорів шкіл, відповідальних осіб органів управління у сфері освіти, регіонального вузла, інформаційно-технічного адміністратора ІВС «Освіта», ДП «Інфоресурс».

Відповідальне ставлення до нашої спільної роботи, налагоджена комунікація, оперативність і чіткість виконання, взаєморозуміння і повага дозволяють успішно виконувати покладені на регіональний вузол завдання:

- перевіряти право закладів освіти замовляти та видавати документи;
- збирати та подавати до відділу ведення реєстру закладів освіти інформаційно-технічного адміністратора ІВС «Освіта» інформацію про заклади освіти;
- приймати замовлення закладів загальної середньої освіти Житомирської області;
- формувати, застосовуючи спеціалізоване програмне забезпечення, зведені замовлення Житомирської області за визначеними Порядком формами та передавати інформаційно-технічному адміністратору ІВС «Освіта»;
- отримувати і видавати замовлені документи;
- забезпечувати повернення невиданих документів Державному підприємству «Інфоресурс»;
- вести бази даних осіб, які здобули загальну середню освіту в ЗЗСО Житомирської області.